

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES

kaivosasiat@tukes.fi

Muistutus malminetsintälupahakemukseen

Hakija	Rio Tinto Exploration Finland Oy
Lupa-alueen nimi	Särkisuo
Lupatunnus	ML2023:0010
Alueen sijainti ja koko	Tammela, 599,75 ha

Muistutuksen tekijä Heinijärven Suojelu ry.

Yhdistyksemme Heinijärven Suojelu ry. on toiminut vuodesta 2006 edistäen alueen vesistöjen ja ympäristön suojelua. Olemme toimineet kiinteässä yhteistyössä Tammelan kunnan, Hämeenlinnan ELY-keskuksen, muiden alueen vesiensuojeluyhdistysten, Metsäkeskuksen ja osakaskuntien kanssa vesiensuojelullisten hankkeiden eteenpäin viemiseksi. Yhdistys edustaa Heinijärven ympäristön asukkaita ja mökkiläisiä.

1. Ensisijainen vaatimus

Pyydämme Tukesia hylkäämään malminetsintälupaprosessin harhaanjohtavana ja hyvän hallintotavan vastaisena.

Perustelut

Kaivosyhtiö Rio Tinto Exploration Finland Oy:n varausilmoituksen ja malminetsintähakemuksen sekavuuden takia on vaikea saada selkoa malminetsintää koskevan alueen laajuudesta ja mahdollisen myöhemmän kaivostoiminnan aloittamisen vaikutuksista. Luvanhakija harhaanjohtaa

1. pilkkomalla suunnittelemansa kaivoshankkeen keinotekoisesti ainakin kahteen osaan

- Nyt etsintälupaa on haettu pienelle vain 600 ha alueelle. Tosiasiassa hakija itse ilmoittaa hyvin pienellä fontilla ”Yhtiö aikoo samalla jatkaa tutkimuksia viereisellä varausalueellaan Särki VA2022:0053”
- Särki VA2022:0053:n koko on pinta-alaltaan kymmenkertainen (6400 ha) verrattuna alueeseen, johon nyt vain näennäisesti on hakemassa malminetsintälupaa.
- Merkillepantavaa on lisäksi, että Särki VA2022:0053 varauspäätöksen kartalla Rio Tinto osoittaa, että nykyinen malminetsintäaluekin on osa Särki VA2022:0053 -aluetta.
- Täten on täysin selvää, vaikka Rio Tinto sitä yrittää salata, että kaivoshankealue on pinta-alaltaan vähintään tuo 6400 ha.

- On edelleen selvää, että kaivoshanke koskee huomattavasti suurempaa aluetta kuin 6400 ha, jos Rio Tinto löytää riittävän rikasta malmia.
- Edelleen on täysin selvää, että pilkkomalla hanke eri vaiheisiin, yrittää Rio Tinto salata malminetsinnän ja myöhemmän kaivoshankkeen kokonaisvaikutuksia ja rajoittaa asianomaisten ja muiden sidosryhmien osallistumismahdollisuuksia.
- Malminetsintä lupahakemus käsittää vain yhden maanomistajan maa-alueen. Lisäksi voidaan olettaa, että kyseinen maanomistaja (Metsähallitus) suhtautuu hakemukseen myönteisesti, koska sillä ei ole minkäänlaisia inhimillisiä siteitä alueeseen, vaan toimii puhtaasti liiketaloudellisista lähtökohdista.
- Tukesin ei pidä myöntää malminetsintä lupaa nyt haetulle 600 ha osa-alueelle, vaan hylätä hakemus asukkaita, mökkiläisiä ja muita sidosryhmiä harhaanjohtavana. (Jos Rio Tinto haluaa hakea myöhemmin uudelleen etsintä lupaa, pitää Tukesin edellyttää hyvän hallintotavan mukaisesti Rio Tintoa hakemaan malminetsintä lupaa kerralla koko sille alueelle, jolle kaivoshanketta suunnittelee.)

2. käyttämällä epäselviä karttoja, joista todellinen alue ei käy ilmi
 - Eryityisesti Särki VA2022:0053 varauspäätöksen kartta on niin epäselvä, että on mahdotonta päästä selville, missä alueen rajat menevät.
> Hyvään hallintotapaan kuuluu asioiden esittäminen yksiselitteisesti.
3. käyttämällä hakemuksessa lyhenteitä, joita ei voi ymmärtää ilman syvällistä perehtymistä kaivosalaan
 - Maallikoiden on mahdotonta saada selvyttä, mitä lyhenteet EM, IP, ToB tai LCT tarkoittavat.
> Hyvään hallintotapaan kuuluu asioiden esittäminen ymmärrettävästi.
4. kirjoittamalla oleellisia asioita niin pienellä fonttikoolla, että niitä on vaikea tai jopa mahdoton lukea
 - Eryityisesti malminetsintä lupahakemuksen kohta 4.1 on kirjoitettu niin pienellä fonttikoolla, että siitä on mahdotonta saada selvää, jos hakemus tulostetaan A4-paperille. Tietokoneella sen suurentaminen on onneksi mahdollista, joten ilmeisesti salattavaksi tarkoitettu kohta malminetsintä alueen todellisesta laajuudesta paljastuu.
> Hyvään hallintotapaan kuuluu asioiden esittäminen totuudenmukaisesti.

Lisäksi pyydämme Tukesia kiinnittämään huomiota alla oleviin seikkoihin:

- Malminetsintä ja kaivoshanke olisi maakuntakaavan vastainen.
- Kartat on rajattu tarkoituksella koskemaan mahdollisimman harvoja kiinteistönomistajia mahdollisten valitusten välttämiseksi. Malmiesiintymä ei noudata kiinteistörajoja.
- Kaivoshankkeen vaikutus vesistön valuma-alueelle olisi merkittävä. Tammelan järviylänkö, johon Heinijärvin kuuluu, on valuma-alueen latvavesi, ja valuman vaikutukset ulottuisivat Kokemäenjoen kautta myös mereen.

- Luvan saaminen loukkaisi yksityistä etua:
 - vaikeuttaen metsätalouden harjoittamista
 - alentaen alueen lukuisten kiinteistöjen arvoa välittömästi, kun tieto Rio Tinton suunnittelemaista kaivoshankkeesta leviää. Esimerkiksi kymmenien tai satojen kesämökkien myyntiarvo romahtaa hetkessä.
- Luvan saaminen loukkaisi yleistä etua:
 - Alueen virkistyskäyttömahdollisuudet vähenevät huomattavasti.
 - Metsäkeskus on tehnyt 19 kohdetta koskevan toimenpidesuunnitelman valuma-alueelle, ja toimet kentällä aloitetaan keväällä 2023.
 - Yhteiskunnan rahoittamissa hankkeissa tehty työ mitätöityy, ja hankkeisiin käytetyt yhteiskunnan varat, 1,5 – 2 miljoonaa euroa, tulevat heitetyksi hukkaan.
- Kaivosyhtiön esittämä vakuussumma (2000 €) on merkityksettömän alhainen.
 - Esitetyt tutkimukset (mm. 2 km kairauksia, kairanäytteistä tehtävä kemiallinen analytiikka, painovoima- ja magneettimittaukset, maanpintaa rikkovat geofysikaaliset mittaukset, kallioperän pintaan ulottuvat kairaukset, geofysikaaliset kairareikämittaukset) maksavat varovastikin arvioiden satoja tuhansia euroja.
 - Erityisesti kallioperäkairauksilla voidaan muuttaa alueen kalliopohjavesien virtausolosuhteita ja saada aikaan sulfidimineraalien (joita Rio Tinto kertoo alueella olevan) hapettumisen rikkihapoksi, joka liuottaa kallioperän raskasmetalleja ja muita haitallisia aineita. Näiden vaikutukset kalliopohjaveden laatuun ja virtausolosuhteisiin voivat olla dramaattiset ja vaikutukset ulottua ajan myötä hyvinkin kauas nyt keinotekoisesti rajatusta 600 ha alueesta.
 - Vakuuden pitää olla vähintään samaa suuruusluokkaa kuin malminetsinnän kustannuksetkin, toisin sanoen useita satoja tuhansia euroja.

2. Toissijaiset vaatimukset

2.1 Tiedotustilaisuus

Jos Tukes kuitenkin myöntää malminetsintäluvan, vaadimme, että **Tukes määrää Rio Tinto Exploration Finland Oy:n järjestämään jo hyvissä ajoin ennen hallinto-oikeuden valitusajan umpeenmeno tiedotustilaisuuden, jossa se kertoo ymmärrettävästi ja kansantajuisti sekä avoimesti ja mielellään rehellisestikin kaivossuunnitelmistaan.**

Toivomme tiedotustilaisuuteen myös Tukesin edustajaa.

Perustelut

Rio Tinto on jo aloittanut tämän kaivoshankkeen valmistelut demokratian perusteiden vastaisesti harhauttamalla kansalaisia muun muassa jakamalla kaivoshankkeen keinotekoisesti osiin, käyttämällä hakemuksessaan ilmaisia, joita on mahdoton ymmärtää, kirjoittamalla oleellisen osan tekstistä lukukelvottomalla pienellä fontilla ja ilmeisen tarkoitushakuisen epätarkoilla kartoilla.

Lisäksi malminetsintälupahakemuksessaan Rio Tinto esittää varsin sarkastisestikin, että *"yhteisöä ja sidosryhmiä tiedotetaan yhtiön malminetsintäsuunnitelmista. Mikäli suunnitelmat aiheuttavat huolenaiheita, niitä käsitellään. Yhteydenpito ja kanssakäyminen on jatkuvaa"*. Tukesin on määrättävä Rio Tinto Exploration Finland Oy toteuttamaan tämä lupauksensa täysimääräisesti.

2.2 Luontoselvitys

Jos Tukes kuitenkin myöntäisi malminetsintäluvan hyvän hallintotavan vastaisesti ja harhaanjohtavan hakemuksen perusteella, edellytämme Tukesin määräävän, että Rio Tinto laatii ennen malminetsinnän aloittamista **kattavan luontoselvityksen**, jossa käydään yksityiskohtaisesti ja eri vuodenaikoina läpi sekä 600 hehtaarin nykyinen malminetsintäalue, että 6400 hehtaarin varausalue, jolle Rio Tinton oman ilmoituksensa mukaan tosiasiallisesti laajentaa etsinnän.

Perustelut

Luonnonsuojelulain (9/2023) varovaisuusperiaatteen (7 §) mukaisessa päätöksenteossa on kiinnitettävä huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa.

Käsityksemme mukaan malminetsintäalueella on arvokas luonnonmukaisten metsälehmusten aarniometsä. Lisäksi malminetsintäalue rajautuu parin kilometrin matkalta Särkijärveen, jonka rannoilla pesii runsaasti lintuja. Tällä laajemmalla 6400 ha alueella on useita luonnossuojelualueita, joskin varausilmoituksessa esitetty kartta on niin epäselvä, tarkkaa käsitystä varausalueesta ei voi saada.

Lisätietoja

Lisätietoja muistutuksestamme antaa Kimmo Järvinen, puhelin 0400-8333147, sähköposti kimmo.jarvinen@ramboll.fi.

Tammelassa 14.3.2023

Heinijärven Suojelu ry

Jouko Elomaa
puheenjohtaja

Kimmo Järvinen
varapuheenjohtaja